

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA SOBAŃSKI przeciwko POLSCE

SKARGA nr 40694/98

WYROK* – 21 stycznia 2003 r.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Sir N. BRATZA, *przewodniczący*,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pani E. PALM,
Pani V. STRÁŽNICKÁ,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan L. GARLICKI, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'BOYLE, *kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 17 grudnia 2002 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 40694/98), wniesionej w dniu 15 września 1997 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie dawnego art. 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, Zenona Sobańskiego („skarżący”).

2. Skarżący reprezentowany był przez pana Wojciecha Hermelińskiego, adwokata praktykującego w Warszawie. Polski Rząd („Rząd”)

* Wyrok stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 ust. 2 Konwencji. Tekst wyroku może podlegać korekcie edytorskiej, przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

reprezentowany był przez swojego Pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego.

3. Skarżący zarzucał w szczególności, że postępowanie cywilne w jego sprawie przekroczyło „rozsądny czas” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji.

4. Skarga została przekazana Trybunałowi w dniu 1 listopada 1998 r., kiedy to wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (art. 5 ust. 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Trzeciej Sekcji Trybunału (art. 52 ust. 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (art. 27 ust. 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z art. 26 ust. 1 Regulaminu Trybunału.

6. Dnia 28 sierpnia 2001 r. Trybunał uznał skargę za częściowo niedopuszczalną.

7. Dnia 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład Sekcji (art. 25 ust. 1 Regulaminu). Niniejsza sprawa została przydzielona do nowo utworzonej Czwartej Sekcji.

8. Dnia 28 maja 2002 r. Trybunał uznał pozostałą część skargi za dopuszczalną. Następnie skarżący przedstawił obserwacje co do meritum (art. 59 ust. 1). Rząd nie przedstawił obserwacji dodatkowych.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

9. Skarżący urodził się w 1963 r. i mieszka w Warszawie.

Okoliczności sprawy przedstawione przez strony można podsumować następująco.

10. Dnia 1 maja 1983 r. skarżący w wyniku starć z milicją, do których doszło podczas demonstracji antykomunistycznych, został doprowadzony do samochodu policyjnego i pobity. Odniosł poważne obrażenia. Dnia 17 maja 1983 r. został wypisany ze szpitala. Zdiagnozowano u niego stłuczenia mózgu, padaczkę pourazową i trwałe uszkodzenia mózgu. Od tego czasu pozostawał pod stałą opieką szpitala psychiatrycznego.

11. Wyrokiem z dnia 24 czerwca 1986 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie przyznał skarżącemu odszkodowanie za szkody doznane na zdrowiu oraz miesięczną rentę wyrównawczą, która miała być płacona przez milicję – Skarb Państwa. Sąd zauważył, że skarżący stracił zdolność do pracy zarobkowej i został zaliczony do tzw. II grupy inwalidzkiej (średni stopień inwalidztwa).

12. Dnia 11 kwietnia 1990 r. skarżącemu przyznano I stopień inwalidztwa (inwalidztwo poważne).

13. W 1990 r., w wyniku ugody pomiędzy stronami, miesięczna renta wyrównawcza została podwyższona do wysokości 100 zł.

14. Dnia 27 lutego 1993 r. ojciec skarżącego złożył do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie pozew, w którym domagał się podwyższenia miesięcznej renty syna. Dnia 8 marca 1993 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Warszawie. W toku rozpatrywania sprawy sąd przeprowadził następnie 6 rozpraw. Dnia 15 września 1993 r. sąd przeprowadził kolejną rozprawę. Pełnomocnik pozwanego poprosił o jej odroczenie w celu zawarcia ugody pomiędzy stronami.

15. Dnia 12 listopada 1993 r. sąd przeprowadził rozprawę. Skarżący podwyższył wysokość roszczenia. Sąd zadecydował o tym, że zwróci się do byłego pracodawcy skarżącego o podanie pewnych informacji. Dnia 19 listopada 1993 r. sąd otrzymał żądane informacje.

16. Dnia 23 listopada 1993 r. sąd przeprowadził rozprawę. Skarżący podniósł wysokość roszczenia. Sąd zadecydował zwrócić się do szpitala psychiatrycznego o przedstawienie dodatkowych informacji na temat stanu zdrowia skarżącego. Dnia 13 grudnia 1993 r. pełnomocnik skarżącego sprecyzował roszczenie. Zwrócił się ponadto do sądu o powołanie biegłego, który przygotowałby opinię co do stanu zdrowia skarżącego.

17. Dnia 17 grudnia 1993 r. odbyła się następna rozprawa. Sąd zadecydował o zwróceniu się do szpitala psychiatrycznego o przyspieszenie prac nad przygotowaniem żądanych dokumentów.

18. Dnia 27 stycznia 1994 r. sąd przeprowadził następną rozprawę i przesłuchał świadków. Skarżący dodatkowo sprecyzował swoje roszczenie.

19. Dnia 6 maja 1994 r. odbyła się rozprawa. Pozwany sprzeciwił się wysokości żadanego przez skarżącego roszczenia. Sąd zadecydował zwrócić się do dawnego pracodawcy skarżącego o przedstawienie pewnych informacji. Dnia 24 maja 1994 r. skarżący podwyższył wysokość roszczenia. Dnia 25 maja 1994 r. skarżący zwrócił się do sądu o przekazanie sprawy do Sądu Wojewódzkiego. Dnia 23 czerwca 1994 r. Sąd Rejonowy w Warszawie przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu w Warszawie, ponieważ ten ostatni stał się właściwy dla rozstrzygnięcia sporu w konsekwencji podwyższenia roszczenia skarżącego. Następnie, w dniach 25 listopada 1994 r. i 21 grudnia 1994 r. skarżący i pozwany przedłożyli sądowi pisma procesowe.

20. W styczniu 1995 r. skarżący zwrócił się do sądu o niewyznaczenie rozpraw w terminie od 1 do 18 marca 1995. W lutym 1995 r. skarżący zwrócił się do sądu o niewyznaczenie rozpraw od 1 do 15 kwietnia 1995 r. Dnia 19 kwietnia 1995 r. skarżący podwyższył roszczenie.

21. Dnia 28 kwietnia 1995 r. strony zwróciły się do sądu o odroczenie rozprawy, w celu zawarcia ugody pozasądowej. Negocjacje nie zakończyły

się jednak sukcesem. Pismami z dnia 18 maja, 20 czerwca, 20 lipca, 21 sierpnia, 22 września, 10 października i 21 listopada 1995 r. skarżący dalej precyzował roszczenie. Dnia 14 listopada 1995 r. sąd zwrócił się do dawnego pracodawcy skarżącego o przedstawienie pewnych dokumentów. Dokumenty zostały przedłożone dnia 21 listopada 1995 r.

22. Dnia 1 grudnia 1995 r. rozprawa została odroczona, w celu udzielenia skarżącemu dwutygodniowego terminu na ustosunkowanie się do dokumentów przedłożonych sądowi dnia 21 listopada 1995 r. W dniach 1 grudnia 1995, 2 i 22 stycznia 1996 r. skarżący precyzował wysokość roszczenia. Dnia 23 lutego 1996 r. skarżący złożył skargę do Sądu Najwyższego na długość postępowania. Dnia 15 kwietnia 1996 r. został poinformowany, że sprawa została oddana pod nadzór administracyjny Prezesa Sądu Wojewódzkiego w Warszawie.

23. Dnia 9 września 1996 r. skarżący złożył wniosek o wyłączenie sędziego, z powodu rzekomego braku bezstronności. Wniosek ten został oddalony dnia 18 września 1996 r.

24. Dnia 29 stycznia 1997 r. sąd otrzymał od dawnego pracodawcy skarżącego uprzednio żądane informacje. Dnia 5 lutego 1997 r. biegły przedstawił opinię zleconą przez sąd w listopadzie 1996 r. Dnia 13 lutego 1997 r. adwokat skarżącego zwrócił się do sądu o niewyznaczanie rozpraw w marcu 1997 r.

25. Dnia 17 lutego 1997 r. sąd zwrócił się do stron o przedstawienie w terminie czternastodniowym uwag do opinii biegłego. Dnia 26 lutego 1997 r. pozwany poinformował sąd, że nie kwestionuje wniosków opinii. Dnia 11 marca 1997 r. sąd jeszcze raz zwrócił się do skarżącego o przedstawienie stanowiska co do opinii biegłego. Tymczasem, biegłemu przedłożono dalsze pytania. Dnia 7 listopada 1997 r. biegły przedstawił sądowi opinię dodatkową. Dnia 1 grudnia 1997 r. skarżący złożył swoje zastrzeżenia do opinii.

26. Dnia 9 lutego 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę. Skarżący zwrócił się do sądu o powołanie nowego biegłego i ponownie zakwestionował opinię biegłego. Sąd odmówił i zamknął rozprawę.

27. Dnia 12 stycznia 1998 r. skarżący podwyższył i zmienił roszczenie w znacznym zakresie.

28. W związku z powyższym dnia 16 stycznia 1998 r. sąd otworzył ponownie rozprawę. Sąd wydał także postanowienie wstępne, przyznające skarżącemu pewną miesięczną kwotę, która stanowić miała zabezpieczenie jego roszczenia.

29. Dnia 4 marca 1998 r. skarżący przedstawił wnioski dowodowe. Dnia 24 marca 1998 r. skarżący przedstawił nowy sposób wyliczenia wysokości renty. Dnia 8 kwietnia 1998 r. pozwany sprzeciwił się nowej propozycji. Dnia 24 lipca 1998 r. skarżący podniósł wysokość roszczenia.

30. Dnia 5 sierpnia 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę.

31. Wyrokiem z dnia 14 sierpnia 1998 r. roszczenie skarżącego zostało częściowo uwzględnione, a częściowo oddalone. Wyrok został doręczony skarżącemu trzy miesiące później. Skarżący złożył apelację. Zarządzeniem z dnia 2 grudnia 1998 r. zwrócono się do skarżącego o złożenie do apelacji kopii pewnych dokumentów. Listonosz zostawił to zarządzenie w drzwiach skarżącego. Następnie, urząd pocztowy zwrócił sądowi zarządzenie opatrzone adnotacją „mieszkanie zamknięte”.

32. Dnia 29 grudnia 1998 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie odrzucił apelację skarżącego z powodu braku wykonania zarządzenia z dnia 2 grudnia 1998 r. Dnia 5 stycznia 1999 r. skarżący odwołał się do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Dnia 11 stycznia 1999 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie przekazał sprawę do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie i zalecił wyjaśnienie, czy zamiarem skarżącego było odwołanie się od postanowienia z dnia 29 grudnia 1998 r., czy złożenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia żądanych dokumentów.

33. Dnia 14 stycznia 1999 r. skarżący odwołał się od postanowienia z dnia 29 grudnia 1998 r.

34. Dnia 26 stycznia 1999 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie polecił skarżącemu zapłacenie kwoty 50 zł tytułem apelacji, co skarżący uczynił następnego dnia.

35. Dnia 5 lutego 1999 r. skarżący otrzymał zarządzenie datowane na 2 lutego 1999 r. wzywające go do zapłacenia 50 zł tytułem opłat sądowych. Dnia 8 lutego 1999 r. skarżący zwrócił się o wyznaczenie spotkania z Przewodniczącym Wydziału Cywilnego w celu wyjaśnienia czego dotyczyła opłata. Spotkanie nie odbyło się, ponieważ Przewodniczący był nieobecny w wyznaczonym dniu spotkania. Przewodniczący przeprosił skarżącego w liście z dnia 24 lutego 1999 r.

36. W dniach 12 lutego i 29 marca 1999 r. skarżący sprecyzował roszczenie.

37. Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 1999 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił zażalenie skarżącego na postanowienie z dnia 29 grudnia 1998 r. i odrzucił apelację co do meritum sprawy z powodu niedopełnienia wymogów proceduralnych. Sąd poinformował skarżącego, że może on złożyć wniosek o przywrócenie terminu do złożenia dokumentów zażądanych przez sąd.

38. Dnia 16 czerwca 1999 r. skarżący zwrócił się do sądu o ustanowienie mu, w ramach zwolnienia od kosztów sądowych, adwokata w celu złożenia kasacji od postanowienia z dnia 29 kwietnia 1999 r. Złożył on także „osobistą” kasację. Dnia 22 czerwca 1999 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uwzględnił jego wniosek, ale adwokat nie został wyznaczony do dnia 13 sierpnia 1999 r.

39. Tymczasem, dnia 5 sierpnia 1999 r. Sąd Apelacyjny odrzucił kasację od postanowienia z dnia 29 grudnia 1998 r. z powodu tego, że nie została ona złożona przez adwokata, jak wymaga tego prawo.

Dnia 20 sierpnia 1999 adwokat skarżącego złożył do Sądu Najwyższego zażalenie od postanowienia z 5 sierpnia 1999 r., w celu przywrócenia terminu dla wniesienia kasacji. Kasacja została złożona do Sądu Najwyższego dnia 30 sierpnia 1999 r.

40. Postanowieniem z dnia 7 grudnia 1999 r. Sąd Najwyższy uchylił postanowienie z dnia 5 sierpnia 1999 r. z powodu tego, iż zostało ono wydane bez należytego uwzględnienia wniosku skarżącego o ustanowienie mu adwokata w ramach zwolnienia od kosztów sądowych.

41. W dniach 31 stycznia oraz 4 i 15 maja 2000 r. skarżący precyzował swoje roszczenie.

42. Dnia 25 maja 2000 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie przywrócił skarżącemu termin do złożenia kasacji od postanowień proceduralnych wydanych w dniach 29 grudnia 1998 r. oraz 20 kwietnia 1999 r.

43. Dnia 3 października 2000 r. Sąd Najwyższy uchylił z powodu braków formalnych postanowienia z 29 grudnia 1998 r. oraz 29 kwietnia 1999 r.

44. Dnia 12 stycznia 2001 r. skarżący podniósł wysokość roszczenia.

45. Pismem z dnia 16 lutego 2001 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie poinformował skarżącego, że następna rozprawa w postępowaniu apelacyjnym odbędzie się dnia 16 marca 2001 r.

46. Dnia 29 marca 2001 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację skarżącego od wyroku z dnia 14 sierpnia 1998 r. Wyrok został doręczony skarżącemu dnia 8 czerwca 2001 r.

47. Dnia 2 lipca 2001 r. adwokat skarżącego złożył do Sądu Najwyższego kasację. Dnia 20 grudnia 2001 r. sąd odrzucił kasację, uznając, że nie wykazano istnienia podstaw kasacyjnych, które uzasadniałyby rozpoznanie kasacji.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 6 UST. 1 KONWENCJI

48. Skarżący zarzucał, że postępowanie cywilne w jego sprawie nie zostało zakończone w rozsądnym terminie, w sprzeczności z art. 6 ust. 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ...”

A. Stanowiska stron

49. Biorąc pod uwagę stopień skomplikowania sprawy, Rząd uważał, że niniejsza sprawa była zawiła. Przede wszystkim, sąd musiał skorzystać z dwóch opinii biegłych, które zostały przedstawione w lutym i październiku 1997 r. Ponadto, w listopadzie 1993 r., maju 1994 r. i w listopadzie 1995 r. sąd zwracał się do dawnego pracodawcy skarżącego o przedstawienie pewnych informacji dotyczących jego pensji. O pewne dalsze informacje wystąpiono do szpitala psychiatrycznego, którego pacjentem był skarżący. Podstawowym problemem w sprawie było określenie wysokości renty, jaka powinna być przyznana skarżącemu. Pozwany w zasadzie zgodził się wypłacać taką rentę, ale sporna pozostawała pomiędzy stronami wysokość kwoty, jaka miała być płacona. W szczególności pozwany nie zaakceptował sposobu wyliczenia i wysokości renty, jaka została zaproponowana przez ojca skarżącego, który reprezentował skarżącego w czasie całego toku postępowania. W konsekwencji sąd musiał samodzielnie rozstrzygnąć tę kwestię.

50. W odniesieniu do postępowania skarżącego, Rząd utrzymywał, że miał on wpływ na długość trwania postępowania. Po pierwsze, wielokrotnie zmieniał swoje roszczenie. W wyniku tych zmian, w czerwcu 1994 r. sprawa musiała być przekazana do rozpoznania do sądu wyższej instancji. Ponadto, w styczniu 1998 r. rozprawa, która została już zamknięta musiała być otwarta ponownie z powodu zmiany przez skarżącego roszczenia. Dodatkowo Rząd utrzymywał, że skarżący z powodu stanu zdrowia był często niedostępny i zwracał się do sądu o niewyznaczenie rozpraw w pewnych okresach.

51. Skarżący argumentował, że kilkakrotnie zwiększał wysokość roszczenia z różnych powodów, tj.: trudnej sytuacji finansowej, wysokiej inflacji w trakcie postępowania, zwiększających się kosztów leczenia i pomocy medycznej, wysokich kosztów postępowania. Podkreślał też, że w sprawie ustanowiono jedynie dwóch biegłych w celu przedstawienia przez nich opinii, co do kwestii mających znaczenie dla sprawy, a akta sprawy nie były obszerne. Argumentował, że sprawa nie była szczególnie skomplikowana, ponieważ w postępowaniach, w których zasadnicze dla rozstrzygnięcia sprawy były kwestie medyczne, normalne jest przeprowadzanie dowodów medycznych. Rząd nie przedstawił natomiast przekonujących podstaw do wyciągnięcia wniosku, że sprawa różniła się od spraw o podobnym charakterze.

52. Skarżący przyznał, że zwracał się do sądu o niewyznaczenie rozpraw w pewnych okresach. Zwracał uwagę jednakże, na fakt, że spowodowało to w sumie opóźnienie nie dłuższe niż dwa miesiące. W czasie tych okresów skarżący poddany był leczeniu. Ponadto, jego zdaniem nie mogło być to poważnie traktowane jako przyczynienie się do długości trwania postępowania, zważywszy, że postępowanie trwało osiem lat.

53. Odnosząc się do postępowania władz, Rząd był zdania, że władze sądowe dołożyły należytej staranności w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania. W kwietniu 1999 r. sąd instruował skarżącego co do działań proceduralnych, jakie powinien był podjąć na tym etapie postępowania. W czerwcu 1999 r. sąd przychylił się do wniosku skarżącego i wyznaczył mu adwokata w celu przyspieszenia postępowania. Ponadto, sąd dwa razy zwracał się do skarżącego o przedstawienie bez zwłoki swojego stanowiska co do opinii biegłego (w lutym i kwietniu 1997 r.).

54. Skarżący podkreślił długie okresy bezczynności po stronie sądu. Wskazał, że 29 grudnia 1998 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie błędnie odrzucił jego apelację od wyroku pierwszej instancji. Postanowienie to zostało potem uchylone przez Sąd Najwyższy jako sprzeczne z prawem, ale przedłużyło to postępowanie o prawie dwa lata.

55. Rząd ostatecznie twierdził, że roszczenie skarżącego miało jedynie charakter materialny.

56. W związku z tym, skarżący zwrócił uwagę Trybunału na fakt, że stał się on całkowicie niepełnosprawny bezpośrednio w wyniku działań funkcjonariuszy państwowych; że jego stan zdrowia wymagał stałej opieki i pomocy; że jego ojciec był zmuszony na stałe się nim zajmować; oraz że ich sytuacja finansowa była bardzo trudna.

B. Ocena Trybunału

1. Okres brany pod uwagę

57. Trybunał zauważa, że postępowanie zostało wszczęte dnia 27 lutego 1993 r., a zostało zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2001 r. Trwało więc osiem lat i dziesięć miesięcy, z czego osiem lat i siedem miesięcy przypada na okres po dniu 1 maja 1993 r., datę od kiedy stała się skuteczna deklaracja Polski uznająca prawo do składania skarg indywidualnych.

2. Rozsądna długość postępowania

58. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności: stopnia złożoności sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz (patrz, m.in. wyrok *Zwierzyński przeciwko Polsce*, nr 34049/96, z 19 czerwca 2001 r., § 41; *Zawadzki przeciwko Polsce*, nr 34158/96, z 20 grudnia 2001 r., § 69).

59. Odnosząc się do stopnia skomplikowania sprawy Trybunał nie uważa stanowiska przedstawionego przez Rząd za przekonujące. Przede wszystkim,

zauważa, że zasadnicza kwestia dla odpowiedzialności cywilnej wynikającej z uszkodzenia ciała, a mianowicie odpowiedzialność pozwanego za uszkodzenia doznane przez skarżącego podczas demonstracji w 1983 r., została już ustalona w wyroku wydanym w 1986 r. Dlatego też, w niniejszej sprawie do rozstrzygnięcia sądu pozostało jedynie ustalenie ówczesnego stopnia inwalidztwa skarżącego. Zadaniem sądu była także zmiana – w świetle ówczesnego stanu zdrowia i potrzeb życiowych skarżącego – wysokości renty otrzymywanej miesięcznie przez skarżącego, podczas gdy podstawowa kwestia odpowiedzialności została już rozstrzygnięta w formie ostatecznej decyzji sądowej.

60. Oceniając postępowanie skarżącego Trybunał uznaje, że przedłużył on postępowanie poprzez znaczne podwyższenie roszczenia dnia 12 stycznia 1998 r., już po tym, gdy postępowanie w pierwszej instancji zostało zakończone, a stan sprawy pozwalał na wydanie orzeczenia sądowego. W konsekwencji sąd musiał ponownie otworzyć przewód sądowy i prowadził postępowanie co do meritum sprawy do 14 sierpnia 1998 r. W ten sposób skarżący przedłużył postępowanie o siedem miesięcy. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący zwracał się do sądu o niewyznaczenie rozpraw pomiędzy 1 i 18 marca oraz 1 i 15 kwietnia 1995 r., oraz w marcu 1997 r. Jednakże, w opinii Trybunału, nic nie sugeruje, że przyczynił się on do przedłużenia postępowania.

61. Oceniając postępowania władz Trybunał zauważa po pierwsze, że od 23 czerwca 1994 r. do 28 kwietnia 1995 r. nie było postępu w sprawie. Podobnie było w ciągu następnego roku kalendarzowego. Następnie, od marca do listopada 1997 r. sąd oczekiwał na przygotowanie opinii biegłego. Po wydaniu dnia 14 sierpnia 1998 r. wyroku sądu pierwszej instancji, nastąpiło trzymiesięczne opóźnienie w doręczeniu uzasadnienia wyroku skarżącemu.

62. Trybunał zauważa ponadto, że wyrok pierwszej instancji został wydany dnia 14 sierpnia 1998 r. Następnie, postanowienie Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 2 grudnia 1998 r., nakazujące skarżącemu przedłożenie pewnych dokumentów w celu uzupełnienia apelacji od wyroku, nie zostało mu prawidłowo doręczone w formie listu poleconego, w sposób przewidziany przez prawo (patrz pkt 31 powyżej). Spowodowało to odrzucenie apelacji postanowieniem z dnia 29 grudnia 1998 r. Skarżący wszczął postępowanie w celu uchylenia tego postanowienia (patrz pkt. 32-33 powyżej).

63. W trakcie trwania postępowania Sąd Wojewódzki w Warszawie polecił skarżącemu wnieść opłatę za odwołanie, przeoczywszy fakt, że skarżący już tę opłatę uiścił. Skarżący zwrócił się o wyznaczenie spotkania z Przewodniczącym Wydziału Cywilnego w celu wyjaśnienia sprawy i spotkanie takie zostało wyznaczone. Jednakże Przewodniczący nie pojawił się na spotkaniu (patrz pkt. 34-35 powyżej).

64. Trybunał zauważa dalej, iż dnia 5 sierpnia 1999 r. Sąd Apelacyjny odrzucił kasację skarżącego od postanowienia z dnia 29 grudnia 1998 r. z powodu niewniesienia jej przez adwokata. Jednakże w ten sposób sąd zlekceważył rozpatrywany jednocześnie wniosek skarżącego o przyznanie mu w ramach zwolnienia od kosztów sądowych adwokata do wniesienia kasacji. Później, Sąd Najwyższy uchylił zarówno postanowienie z dnia 5 sierpnia 1999 r., z powodu wydania go bez uwzględnienia rozpatrywanego wniosku skarżącego oraz z powodu braków proceduralnych postanowień z dnia 29 grudnia 1998 r. i 29 kwietnia 1999 r.

65. Trybunał zauważa, że w wyniku tych braków podkreślonych przez Sąd Najwyższy postępowanie prowadzone od dnia 2 grudnia 1998 r. do dnia 3 października 2000 r. dotyczyło wyłącznie kwestii, czy skarżący mógł złożyć apelację od wyroku merytorycznego pierwszej instancji z sierpnia 1998 r.

66. Rozważając jaka była waga postępowania dla skarżącego, zdaniem Trybunału pamiętać należy o wszystkich okolicznościach sprawy. W szczególności należy podkreślić, że skarżący stał się w poważnym stopniu niepełnosprawny w wyniku interwencji milicji w trakcie demonstracji antykomunistycznej w 1983 r. Prawdą jest, że w 1986 r. skarżącemu przyznano jednorazowo pewną sumę tytułem odszkodowania za szkody na zdrowiu oraz równocześnie miesięczną rentę wyrównawczą. Podnosił on jednakże, że wzięwszy pod uwagę obniżenie się w wyniku wypadku jego perspektyw na przyszłość, renta była niewystarczająca dla pokrycia jego potrzeb. W konsekwencji, to czego domagał się skarżący w niniejszej sprawie nie może być postrzegane, w opinii Trybunału, jako mające jedynie charakter materialny.

67. Mając na uwadze wszystkie przedstawione dowody Trybunał konkluduje, że „rozsądny czas trwania” w rozumieniu art. 6 Konwencji został przekroczony. W związku z tym nastąpiło naruszenie art. 6 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

68. Zgodnie z art. 41 Konwencji:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

69. Skarżący domagał się 70 000 zł (około 2 139 390 euro) z tytułu szkód materialnych wywołanych długością trwania postępowania. Domagał się również 100 000 zł z tytułu szkód niematerialnych, takich jak cierpienie i niepewność spowodowane przez przedłużające się postępowanie.

70. Rząd uważał, że roszczenia skarżącego były nadmierne. Podkreślił, że nie wykazano istnienia związku przyczynowego pomiędzy faktami sprawy i szkodą rzekomo odniesioną przez skarżącego. Argumentował, że szkoda powinna być oceniona w świetle właściwego orzecznictwa Trybunału wydanego w sprawach przeciwko Polsce oraz z uwzględnieniem odpowiednich krajowych stosunków ekonomicznych.

71. Trybunał przyznaje, że skarżący doznał szkody natury niematerialnej w rezultacie długości trwania wytoczonego przez niego postępowania cywilnego. Dokonując oceny na zasadzie słuszności i biorąc pod uwagę okoliczności sprawy Trybunał przyznaje skarżącemu 5000 euro, jako rekompensatę za szkody niematerialne.

B. Koszty i wydatki

72. Skarżący domagał się zwrotu kosztów, jakie poniósł w postępowaniu przed organami w Strasburgu w kwocie 1000 euro.

73. Rząd zwrócił się do Trybunału o przyznanie zwrotu, jedynie, gdy żądane koszty i wydatki były rzeczywiście poniesione i konieczne oraz były rozsądne co do kwoty. W tym kontekście Rząd oparł się na wyroku *Zimmerman i Steiner przeciwko Szwajcarii*, z dnia 13 lipca 1983 r. (Seria A nr 66, s. 35, § 36).

74. Trybunał biorąc pod uwagę naturę rozpatrywanych skarg, uważa, że suma 1000 euro stanowi rozsądną kwotę.

C. Odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia

75. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego, do której należy dodać trzy punkty procentowe (patrz *Christine Goodwin przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], skarga nr 28957, § 124).

Z tych przyczyn Trybunał jednogłośnie

1. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji;

2. Uznaje, że:

(a) pozwane Państwo ma wypłacić skarżącemu w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, następujące kwoty:

(i) 5000 EUR (pięć tysięcy euro) z tytułu szkód niematerialnych;

(ii) 1000 EUR (jeden tysiąc euro) z tytułu zwrotu kosztów i wydatków;

(iii) oraz jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany od powyższych kwot;

(b) zwykłe odsetki, według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego, plus trzy punkty procentowe, będą płatne od tej sumy od chwili wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;

3. ODDALA pozostałą część żądania skarżącego dotyczącego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono na piśmie dnia 21 stycznia 2003 r., zgodnie z artykułem 77 ust. 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący